Ч. 177 (12.833). Львів, неділя 9. серпня 1931. Poczłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00	зол.
Чвертьрічно	15·00	„
Піврічно	30·00	„
Річно	60·00	„

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голянції, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Черговий скандал.

(Кореспонденція з Волині.)

Справа інж. Пилипчука, голови „Рідної Хати" й б. наказного голови луцького чесно-хресного брацтва, яке він довів до ліквідації та призначення урядового розпорядчика міліоновим історичним майном українського народу, є дуже великим (черговим) скандалом на Волині (після скандалу Барченка й інших).

Ставлячися дуже обережно до таких справ, які торкаються чести людини, не можемо всеж не підійти до згаданого скандалу зі становища наших громадських і національних інтересів.

Правда, українське громадянство й українські народні маси давно відхрестилися від людей того табору, який репрезентував п. Пилипчук. Тому на наше громадянство не тільки не може впасти яка-небудь тінь, але, навпаки, воно може бути задоволене, що цих людей давно викреслило зі свого гурту, як людей, здібних лише компромітувати імя українського народу.

Одначе існування гуртка людей, до яких належав і на чолі яких стояв п. Пилипчук, є фактом. Цей гурток або мав забезпечене сяке-таке існування або для нього навіть потворено спеціяльні синекури. І за це цей гурток мав плюгавити все, що має чесного український нарід; мав руйнувати й ліквідувати українські організації, створені як сучасним, так і попередніми поколіннями; мав творити ріжні містифікації і від імени українського народу, позбавленого можливости сказати своє слово, говорити всякі нісенітниці, наклепувати на нього, зрікатися за нього його прав і т. д.

Робилося все це й ще робиться за добру заплату. За добру заплату ґазета цього гуртка обливає невтомно найбруднішими помиями все, що шанує український нарід. За таку саму ціну усувається українців звідусіль, де бажає їх бачити українське населення. За такі-ж добрі гроші ліквідується чи гальмується в свому житті все найнеобхідніше для українського народу.

І в результаті, з одного боку ті, що ще вчора прийшли голими, сьогодні мають землю, побудували чи будують дімки й т. д., а з другого боку, стан українського посідання корчиться. „Розумніші" льокують свої волинські „заробітки" в чужих банках... на всякий випадок.

А хіба-ж можна в наші часи чесною працею так швидко доробитися?

Ось ціна, за яку торгується не лише правами, але й самою екзистенцією українського народу.

Правда, як уже говорилося в свій час на сторінках „Діла", ці люди були переконані, що їм за їхні „заслуги" все можна й ні защо не може бути кари. Тому вони відважувалися навіть прилюдно порушувати існуючі приписи й закони, обовязкові, як вони думали, лише для тих, що не належать до їхнього гурту.

А ті, що послуговувалися їхньою роботою, називали їх у своїй пресі представниками українського народу й **кращими** українцями, хоча мусіліб знати, хто вони й яким способом обростають достатком.

Звичайно, те, що сталося з п. Пилипчуком, мусіло викликати деяке замішання в рядах цих „кращих" людей. Але воно повинноб викликати й деякі міркування в тих колах, які їх утримують. Аджеж порядні люди не підуть на подібну службу, адже-ж чесні українці не будуть обріхувати свого народу й працювати на його шкоду! Лише здеморалізований елемент, для якого, крім власного черева й кишені, нічого святого на світі нема, може найнятися для такої роботи, для якої найнялися ці люди.

Та нещастя тих, хто послуговується подібними людьми в тому, що вони однаково використовують і тих і інших, і чи раніше — чи пізніше, а мусять скомпромітувати тих, хто їх для цієї роботи наймав.

Прикро українському громадянству, що ці люди носять імя українців і що вороги використовують їхні вчинки для очорнювання українського народу, з яким вони давно вже нічого спільного не мають.

І тому, покищо ніяк не оцінюючи того, що сталося з п. Пилипчуком, доки на це нема фактичних даних, стверджених покликаними до цього чинниками, українське громадянство може одно сказати: ці люди до нього не належать, бо давно з його громади вичеркнуті, а тому й тінь їхніх поганих „подвигів" не може впасти спільного не мають. Senex.

—o—

Англійські гості і польська преса.

З поодиноких голосів польської преси видно, що поляки невдоволені з гостини англійських парляментаристів, послів Дейвіса і Бері у Львові. Ще заки вони сюди приїхали виступив проти них гостро між іншими краківський санаційний „Ілюстровани Курєр Цодзєнни". Та йому не дивниця. Бо проти кого він не виступав і яких держав не атакував? Чомуж не мав би він осудити подорожі англійських парляментаристів та заатакувати уряду Вел. Британії? Про інші неґативні польські пресові голоси відносно приїзду анґлійських послів не згадуємо. Вистане вказати на те, що деякі з них інформуються в готелевих портієрів, кельнерів і взагалі в готелевої прислуги про те, що робив і говорив пос. Дейвіс з українцями такого то вечора в часі вечері і т. п. Розуміється, що потім такі „інформації" публікують на сторінках своїх органів та й себе осмішують цього роду „джерельними інформаціями". При тім деякі ще й грубо собі кплять з англійських гостей (остання число „Іл. Кур. Цодз."). Але над такими явищами довше спинятися не доцільно.

На цьому місці хочемо занятися одним польським пресовим голосом, що появився в звязку з приїздом анґлійських послів на сторінках одного з найповажніших польських щоденників. Маємо на думці передову статтю краківського „Часу" з 5. серпня ц. р. під наголовком „Справа руска в Палаті Громад". Автор статті подає в хронольоґічному порядку всі виступи анґлійських послів в українській справі на терені анґлійського парляменту. Знайомить читачів зі змістом інтерпеляцій, з відповідю уряду на них, а далі переповідає коротко зміст листа Демократичної Унії до Гендерсона в цій справі та накінець резолюцію 80 анґ. парляментаристів, передану Гендерсонові, в якій підписані пропонують адресатові, щоби запропонував на сесії Ліґи в осені утворення постійної меншостевої комісії при Раді Ліґи Націй.

Переказавши це все, „Час" спиняється над поїздкою послів Дейвіса і Бері до Сх. Галичини. Все, що цей орган пише в звязку з цією поїздкою подаємо далі в дослівному перекладі:

„Ось і вязанка — читаємо там—відомостей з останніх днів, яка свідчить, що на терені Льондону і Женеви ділає проти нас дуже рухлива українська аґітація, з безсумнівною допомогою всіх неприязних нам елементів в Европі. Само користування термінольоґією „польська Україна" свідчить, звідки виходить інспірація. Офензива є сильна, з богатьох впливових сторін належно секундована, а її завданням є доказати, що Польща нездібна до полагодження меншостевих справ і тому є і буде джерелом европейських конфліктів, оскільки на сході і на заході не буде належно обкроєна. Цієї атаки не слід легковажити.

„Не знаємо, яке становище наміряє зайняти наш уряд супроти візити парляментаристів з „лейбурпарті". Не знаємо, чи дозволить їм вести, якщо схочуть, намірене доходження, чи може чемно попросить щоби не мішалися до внутрішніх польських справ, так як ми не мішаємося в постійні заворушення та кріваві репресії в Індіях, або в анґлійсько-єгипетський спір. У такому випадку, слід булоб ремонструвати в Льондоні, щоби анґлійський уряд в інтересі успокоєння сам вплинув на Дейвіса та Бері, щоби лишились дома".

„Безнастанне витягання польсько-українського спору в Палаті Громад і в Союзі Народів має чейже на ціли не заспокоювання цього спору, як це може в своїй наївности і в добрій вірі думають лейбуристи, чи анґлійські консерватисти, але його заогнення. Інспіратори цих інтерпеляцій, скарг і виїздів інспірують їх на те, щоби перешкодити всякому порозумінню, щоби роз'ятрити боротьбу, заохотити до чинного опору і ґарантувати для нього безкарність. Як довго рускі (!) терористи будуть під опікунчими крилами англійців і німців, так довго будуть вірити, що завданням їх боротьби є вибореня відірвання від Польщі, а все інше нічого не варте".

„Тому то першою умовиною успокоєння руского(!) населення є перетяти вузол між краєвими терористами і їх опікунами за границею. Цей вузол можна перетяти тільки під умовиною усунення цілого комплєксу руских (!) справ з Ліґи Націй. Попали вони туди наслідком того, що при минулорічній „пацифікації" відповідали з нашої сторони на терор, на саботаж, на підпали, на вбивства й інші злочини — ужиттям сили і то нераз сили дуже брутальної. В дійсности терор зломано, терористів застрашено, але в Женеві виточено нам за це процес".

„Найвища пора, щоби цей процес у Женеві закінчити, щоби там у „Комітеті Трьох" вияснити що репресії вжиті з нашої сторони були спричинені терором, але що польський уряд не думає їх надалі постійно вживати (!!—Ред.). І навіть навпаки, що бажає і зуміє управляти населенням на мішаних, польсько-українських територіях, якими є наші „креси", в дусі рівноправности і прихильности до обох народів (!! — Ред.), що має програму такого правління і що бажає її постепенно вводити в життя".

„Від ряду літ, від десяток літ, від самого початку появи нашого органу, боронимо з цього місця засади, що не треба прямувати до штучної польонізації (отже і „Час" признає, що така є! — Ред.) русинів і малпувати методи бісмарківської ґерманізації. Наш теперішній уряд признається, оскільки знаємо, до тої самої засади (та невже?! — Ред.) і не поділяє бісмарківських гасел, які щодо русинів проповідують наші націоналісти. Великий час, щоби поробив з того практичні висновки і приступив до „пацифікації" польсько-українських територій відповідними методами. Тим не твердимо, що на злочини чи на акти саботажу треба глядіти через пальці. За них треба строго карати; інакше життя на „кресах" булоб скоро для польського елементу унеможливлене „гайдамацькими шайками". Але зліквідувавши ці „шайки" і „гайдамацтва" треба

сказати заграниці: ми є панами порядку в себе і будемо управляти згідно з тим порядком. А хто хотів би нам у цьому перешкаджати, тому позволимо собі пригадати Індії і tutti quanti".

Стаття, як бачимо, цікава собі. Богато в ній практичних рад для польської дипльоматії, немало натяків на адресу Індій, Єгипту і т. п. І накінець найбільше тих плятонічних слів про якесь нереальне, чи не міжпланетарне, наладнання мирного, тихого співжиття між поляками та українцями за ціну... „перетиття вузла" між українцями та їх опікунами за границею. Так пише поважний і старий, консервативний „Час"! Чогож тоді вимагати від всяких неповажних, сенсаційних польських гурапатріотичних, револьверових газет, що мають найбільше впливу на польську вулицю?!

У крутіжі европейських подій.

Одна розмова з видатним італійським політиком.

Рим, початок серпня 1931.

Мав я нагоду бачитися і говорити з одним з високих урядовців італійського мін-ства зак. справ. Як кореспондент українських часописів хотів довідатися від нього про зміст всіх отих розмов, що відбуваються майже без перерви поміж ріжними міністрами великих держав, а зокрема про зміст тих розмов, в яких брав участь і італійський міністр Гранді і в яких він скоро знову братиме участь, по приїзді німецьких міністрів до Риму. Хотілося мені знати, чи не фіґурувало — і чи не фіґуруватиме — в тих розмовах — бодай збоку, причіпкою серед усіх тих великих проблем, що ними мусять клопотатися тепер державні мужі не лише Европи, але й Америки і українське питання.

І, розуміється, довідався небагато. Як відомо, учасники цих конференцій, а особливо паризької й льондонської зобовязалися не виносити поза мури кімнати засідань змісту розмов. І тому всі оті докладні описи конференцій, що появлялися по часописах, з наведенням навіть слів і промов окремих міністрів, можна вважати за плід буйної фантазії відповідних журналістів, зацікавлених у поширенні тиражу свого часопису. Найбільше, що вони могли мати це — декілька натяків, декілька загальних фраз, що могли служити лише вихідним пунктом для великодумних фантазій і промов а la Тит Лівій.

Очевидячки, і я не міг бути щасливішим від моїх товаришів, а проте дещо — деякі натяки— всеж здобув. Можу ствердити, що і наше питання вплiталося до розмов... власне впліталося. Бо, як сказав мій співбесідник, стан Европи в останні часи є настільки небезпечний, що не дозволяє спинятися над якоюсь одною проблемою, яка вона не булаб сама по собі важна. І тому порятування Німеччини, що служило безпосередньою і головною темою тих конференцій, при найбільшому бажанні учасників конференцій не могло залишитися **єдиною** темою: „Тепер іде вже справа про загальну реконстукцію..."

І це власне є причиною того, що ці конференції не дали покищо майже жадних конкретних результатів. Питань так багато, і всі вони такі трудні й складні, що тих кілька днів спільних конференцій вистарчає хіба лише на побіжну виміну думок, на намацування ґрунту, не на вирішення...

— Які вигляди має наша українська справа?...

— Як я вам можу це сказати?! Адже-ж ми не можемо в цей момент передбачити навіть, який вигляд матиме німецька справа... Ви бачите, як майже кожного дня на політичному обрію Европи вибухає все якась нова бомба... Одне лише додам вам на потіху: Ваші українці повели цим разом дуже добру пропаганду, — систематичну, детайлічну й успішну, — політичний світ лише тепер починає — але дуже поважно починає — розуміти цілу вагу української справи і скорше чи пізніше він до неї прийде... Та це й зрозуміло, бо і цвях, як його все бити по голові, все лізе й лізе, — так поволі в розуміння кожного політика вбивається переконання про необхідність полагодження української справи.

І дійсно в дальшій розмові я переконався, що мій співбесідник українську справу в усіх її відмінах і можливостях детально знає, і — розуміє...

Евг. Онацький.

Українці в Румунії і їх доля.

„Північна Буковина і кольонії".

Під таким наголовком приносить черновецький „Час" (ч. 834) статтю, що характеризує вірно режім, під яким живе міліон українського населення в Румунії. Наводимо цю статтю дослівно:

„Думав би хтось, що північна Буковина не має нічого спільного з кольоніями европейських великих держав по інших частях світа Та коли так хто думає, помиляється сильно. Бо в нас, на північній Буковині, що заселена українцями, поступають власти точно як великі держави у своїх кольоніях в Австралії, Азії чи Африці. Тут не обовязують закони конституції, що ґарантують кожному горожанинові свободу руху й ділання, не говорячи вже про свободу думки, а командує фельфебер-плютонер. Він на селі і міністерія, і парлямент, і префект і все.

„Коли хто хоче розпочати якенебудь діло, чи то відновити діяльність у райфайзенці, чи прочитати який часопис, чи нарадитися спільно, як вийти з економічної скрути, чи зробити для сільської молоді звичайну забаву або дати театральне представлення, той допускається великого злочину і мусить іти під суд. Перший раз під суд пана плютонера, а той вже так напише протокол і так уарґументує правдивість свого доносу, що й не счуєшся, як опинишся в Івановій хаті. Найулюбленішим і найсильнішим арґументом на всякі провини, це комунізм і большевизм, на основі яких чоловік підпадає карі за зраду держави. А вся інша культурна, просвітна та економічна робота, це ширення української пропаганди, за яку належиться найменше шибениця або бодай скованому йти під баґнетом селами від постерунку до постерунку, і в Чернівцях через місто лише на те, аби просидіти кілька неділь або й місяців у цюпі, а опісля вийти на волю, бо слідство не найшло жадної підстави до обвинувачення. Один із таких випадків є типічним зразком кольоніяльних подвигів панів плютонерів із наддністрянського села Вікно.

„Дня 31. липня ц. р. замкнула жандармерія читальню, яка не проявляла жадної діяльности через те, що не була ще зареєстрована, і сконфіскувала всі папері, грамоти, книжки та 2000 леїв, які заколядували на покриття коштів реперування та заарештувала слідуючих 7-ох тимчасових виділових, що старалися відновити під цю прикру пору місцеву просвітну установу: бувшого начальника громади Миколу Джурана, тимчасового голову читальні, Миколу Равлика і звичайних тимчасових виділових: Йосифа Ґелмича, Стефана Бабуха, Якова Палія, Дмитра Равлика й Миколу Пужняка.

„Пан плютонер Теодор Барсан тримав цих людей два дні на постерунку в громаді і свої слідчі запити все спрямовував на ширення української пропаґанди. Він певно не знає, що жие і робить службу в українському селі в Румунії та що між українцями не треба аж ширити української пропаґанди, бо українці ніколи не можуть бути чимось іншим як тільки українцями. Таких українців є в цілій Румунії поверх один міліон після найновішої конскрипції і цього факту не можуть заперечити ніякі погрози плютонерів, яких чекають важніші завдання, як вишукування українців в чисто українських громадах".

Вкінці стаття звертає увагу українських парляментарних заступників на нестерпні відносини та секатури українського населення також за теперішнього уряду Йорґи, „який неґуванням істнування українського народу в Румунії певно не усуне економічної кризи в краю та не скріпить любови й привязання до держави".

Більшовики готовляться до війни.

Паризький журнал „Ревю де Монд" приніс замітну статтю про воєнні приготування Радянщини. На підставі поодиноких наказів Ворошилова та інших червоних командантів автор статті стверджує, що більшовики приготовляються швидко до війни. Надіються при тім викликати світову революцію. Велике значіння має для них пятилітка, через упромисловлення дає червоній армії новочасне виеквіпування, ґазове, моторове і летунське. Числять також на можливість викликання повстання в Польщі і в Бесарабії.

—o—

Шов 8 днів у С. Р. С. Р.

На 75-ліття своїх уродин вибрався найбільший сучасний англійський письменник і найбільший сатирик сучасного світа Бернард Шов із Льондону до Москви. Взяв собі до товариства льордівську пару Асторів (леді Астор, консервативна посолка), денникарів і перекладчиків, анґлійські харчі та все те, що належить до люксусового сліпінґа і поїхав. Поїхав на тиждень до СРСР, щоби поглянути власними очима, як здійснила комуністична влада ті ідеали, якими Шов вряди-годи дратує европейську буржуазію, заявляючи, що вони багато кращі від ідеалів буржуазної Европи.

І буржуазна европейська преса ждала заперши дух, що скаже такий мудрець, що недавно видав товстелезну книгу про ідеї соціялізму та капіталізму. Шов завсіди любив сензації і цим разом виправдав надії читачів преси. Першою такою сензацією була його промова про Леніна в Ленінграді над мавзолеєм Леніна. Прийшов йому на думку гріб Наполеона в костелі Інвалідів у Парижі і це вистачило.

Ленін, Наполеон і Шов — досить матеріялу до паралель. Люди, що зробили три великі експерименти: Ленін спробував здійснити ідеї Маркса в державі, де капіталізм не дійшов і до половини тої мети, яку Маркс уважав необхідною, щоби комунізм міг удатися, а Наполеон і Шов — пробували здобути Москву. Скільки в промові Шова було звичайної анґлійської чемности і скільки сарказму, про це могли би хіба сказати його товариші-анґлійці, що розуміються на його іронії та відтінках його думки та голосу. До кого він звертався в цьому мавзолею, де вся авдиторія була на 99 відсотків комуністична, нелегко вгадати після вступних його слів: „Мої пані та панове і товариші-пролетарі!"...

Закінчив він ту свою промову характеристичною осторогою: „Коли вам поведеться той експеримент, який ви почали, то всі будемо сміятися, але коли світ піде старими шляхами, сумно мені буде розпрощатися з вами"...

Нема найменшої причини підозрівати Шова в іронії, коли він складав поклін ґенієві Леніна, дарма, що при цьому завертав і на свою особу. Щож? Шов має не менший клопіт з Анґлією, як Ленін мав із Московщиною: і його не розуміють і він пробує знищити вікову традицію своєї держави... Цього він не казав і як там вийшло з тими паралелями ніхто вже не буде знати, хіба, що Шов напише пєсу на тему комунізму і дасть у передмові до неї як коментар свою ленінградську мову. Можна тільки догадуватися, що з цими симпатіями Шова для більшовицької революції не зовсім було все гаразд, коли Луначарський забираючи після нього слово, пригадав одну малесеньку, але важну подробицю: що Шов як письменник — інтеліґент і індивідуаліст. Міг додати: ще й скептик, що однаково добре сумнівається в доцільність ідеалів сучасної буржуазної культури, як і спроби витворення нової пролетаріятської на ґрунті комунізму.

Та всі промови, яких було безліч підчас обідів і вечер і святочних засідань мали одну велику прикмету: слухачі не розуміли Шова, а Шов не розумів промовців. Перекладчики, які передають зміст цих промов (люди напевно інтеліґентні) напевно пропустили всі дотепи Шова, які є невіддільною частиною його поглядів і всі ради ріжних представників профсоюзів, які заохочували Шова піти шляхами чисто пролетарської літератури. Від імені цієї літератури не промовляв до Шова ані Гладков, ані Пільняк, а попросту якийсь офіціяльний комуністичний продуцент, представник „великого промислу" (себто фабрикації на фунти) в літературі.

Европейська публика збентежена заявами Шова, що в Росії все гаразд, питає себе, яке це може мати значіння: чи нас може ошукують? Чи Шов говорить поважно? А анґлійська публика сміється в кулак. Та сама, якій Шов хоче залити сала за шкуру своїми замітками про суспільний лад у СРСР. Вона знає силу його таланту, але й силу власного державного ладу. Шов може їздити в Москву навіть на кожний „вік-енд" (з суботи на неділю) і що понеділка привозити звідтам усякі сензації. Анґлія має прегарні інформації, який є економічний стан СРСР і як там ставляться до ідей про свободу одиниці, які так завзятуще боронить Шов у Льондоні.

І Шов сміється також.

—o—

Як виглядає кредитова допомога держави для хліборобів.

Обговорюючи цілість польської аґрарної політики в низці статтей, звернули ми окрему увагу на ненормальности в уділюванні кредитів поміщикам і хліборобам, при чому найгірше виходять власне хлібороби. А про українських хліборобів, то вже нема що й говорити: їм і охлапи зі стола не впадуть.

На доказ цих наших тверджень маємо оце вістку про урухомлення хліборобських кредитів в цьому році. Появилася у часописах відомість, що Польський Банк урухомив 50 міл. зол. кредитів для хліборобів, з чого 30 міл. зол. вже виплачено банкам. З тих 5 міл. зол. дістав Банк Господарства Краєвого, а 25 міл. зол. дістав Банк Рольний, з яких призначено 15 міл. зол. на кредити під застав збіжа, а тільки 10 міл. зол. на зачети для хліборобів. Відомо, що кредити під застав збіжа малодоступні або й зовсім недоступні для хліборобів, а призначені для поміщиків. Для селян призначено всього 10 міл. зол. Чи це є та політика, яка підтримує селян, чи поміщиків? Зарядження уряду дає аж надто ясну відповідь на це питання.

Рівночасно визначено, які банки даватимуть кредити з решти суми, призначеної на допомогу хліборобству. Між 9 банками нема віодної української кредитової установи, а з тим і дорога нашим селянам до цих кредитів фактично замкнена. Ця постанова дає знова ясну відповідь, скільки зпоміж хліборобів скористають з цих кредитів українські хлібороби.

—o—

З орґанізаційного життя наших ремісників.

Заснування філії Т-ва „Зоря" в Трускавці.

Основні Загальні Збори філії т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" в Трускавці відбулися дня 5. липня ц. р. Збори відкрив визначний громадянин Трускавця п. Іван Іванчук відповідною промовою і представив зібраним відпоручників матірного товариства. Голова львівської „Зорі" п. Юр. Сичерак дружнім привітом привитав збори, дякуючи основникам за працю біля заснування філії. Відтак вказав на велику вагу орґанізації середнього міщанського стану по наших містах, що є початком відродження українського міщанства. Згадав присутнім про минувшину, коли то українські ремісники гуртувалися в церковних брацтвах. Обговорив докладніше славну орґанізацію львівського ставропиґійського брацтва, що своєю діяльністю вславилося не тільки в краю, але й поза його границями. На жаль, це брацтво з часом підпало москвофільським впливам і втратило первісний свій характер так, що ремісники-міщани тепер уже не мають до него вступу. Позбавлені орґанізації, в 70-их роках мин. століття ремісники творять для себе нову орґанізацію під назвою „Побратим", а відтак при допомозі провідників нашої інтелігенції основують в 1884 році статутове ремісничо-міщанське товариство львівську „Зорю", яка безперервно істнує і розвивається по нинішній день.

Подавши важніші дати з розвитку львівської „Зорі" — промовець побажав філії, щоби в недовгім часі обходила свято посвячення свого прапору.

Відтак другий відпоручник секр. львів. „Зорі" п. Д. Хомяк відчитав статут, даючи пояснення до поодиноких уступів та відповідь на ставлені запити.

Відтак приступлено до вибору першого Виділу новозаснованого Т-ва, до якого ввійшли: *Ізидор Габшій*, майстер-столяр, як голова; крім того як члени виділу такі особи: *Василь Гута*, купець; *Михайло Гресько*, промисловець; *Іван Іванчук*, купець; *Петро Турик*, майстер-швець; *Василь Мотика*, майстер-столяр; *Ігнатій Білас*, майстер-кравець; заступниками виділових стали: *Степан Данилишин*, кравець і *Волод. Шкварко*, швець; до Контрольної Комісії ввійшли: *Михайло Главач*, майстер-тесля і *Андрій Блавацький*, промисловець.

Нововибраний голова філії п. Із. Габшій на закінчення зложив подяку матірному Т-ву за успішну поміч при творенні філії та за труди прибувшим відпоручникам.

Дня 26. липня відправлено Службу Божу в намірі успішного розвитку товариства, яку відслужив і з тої нагоди виголосив відповідну проповідь перебуваючий там хвилево на лікуванні Впр. о. прелат Л. Куницький при асисті о. катехита Попеля і о. Дзедзика, за що Виділ „Зорі" складає Всеч. отцям прилюдно щиру подяку.

—o—

Слідами Бесідовського.

Правний радник радянської амбасади в Парижі, проф. Гойхбарґ, дістав приказ від радянського комісаріяту заграничних справ вернути негайно до Москви. Однак він відмовився виконати цей приказ і звернувся до французької влади з проханням, щоби признала йому право азилю у Франції. Наслідком цього французька влада виставила йому т. зв. нанзенівський пашпорт.

Новий наслідувач Бесідовського відограв був велику ролю в Радянщині. Відомий був своєю безоглядністю в партійних справах і користувався повним довірям Леніна. Довший час був головою т. зв. малої ради народніх комісарів. До зміни його відношення до більшовиків причинилася, кажуть, його женячка з донькою московського промисловця Абрікосова, яка й намовила чоловіка зірвати з радянським урядом.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. СЕРПНЯ 1931.

ВОЛОДИМИР ТЕМНИЦЬКИЙ.

Памяти Миколи Ганкевича.

(Замість посмертної згадки.)

Університетські студії. — Соціялістичні ідеї серед студентів. — Панування шляхти. — Перші соц. організації в Галичині. — Ріжні типи молодих діячів. — Марксизм і роля М. Ганкевича.

В тім тайнім кружку ґімназистів Тернополя Микола Ганкевич студіює з незвичайним замилуванням історію. Вже тоді захоплюється історією революційних рухів і на сходинах кружка читає своїм товаришам реферати про англійську революцію з часів Кромвеля, про велику французьку революцію, про часи Паризької Комуни, але і про Богдана Хмельницького.

Своє заінтересування історією суспільних рухів в минулому поширює на сучасні суспільні питання і вже на ґімназійній лавці запізнається з „Комуністичним Маніфестом" Маркса й Енґельса і прочитує богато з соціялістичної літератури. Рівночасно також ще в ґімназії студіює дарвіністичну літературу та заокруглює свій світогляд творами европейської науки про розвиток людської культури. Маркс, Енґельс, Бебель, Бокль, Дрепер, Спенсер і Кант — це були автори, з яких молодий Микола Ганкевич укладав у своїм мізку фундаменти свого світогляду. (Гляди **„Promień": Jak stałem się socjalistą? автобіоґрафічний шкіц М. Ганкевича**).

Перейшовши на університет М. Ганкевич вписується спершу на фільософічний факультет і під проводом проф. Ом. Огоновського студіює україністику, а рівночасно історію та соціольоґію. Вже як молодий студент звертає особливу увагу на соціяльні моменти не тільки в історії, але і в літературі. Вислідом цього є його літературна праця з виразним суспільно-історичним характером, п. н. „Неволя української жінки в піснях". (Книжку цю сконфіскувала тодішня прокураторія).

У тому часі розігралися на львівському університеті події, що спричинили арешти та релеґування студентів. Це спонукує пок. Ганкевича перенестися на правничий факультет, бо правничі студії запевнювали в майбутньому більшу свободу рухів, ніж професорський фах. А цеї свободи і політичної незалежности потребував пок. Микола в дуже широкім розумінні, бо його громадянська діяльність зверталася послідовно проти тих, у чиїх руках була тоді сила та влада.

Характеристичним для його поглядів був тоді віршик „Над Прутом", поміщений у збірочці „Вперед", що кінчиться словами: „Скажи, скажи, мій Пруте, бистротечний, коли наш люд робочий, наш сердечний, здойме в гору щасливу вольну грудь?!"

Довкола пок. Миколи Ганкевича гуртувався спорий гурт української академічної молоді, захопленої так само ідеєю: працювати й боротися за те, „щоби український робучий люд здоймив в гору щасливу вольну грудь"! Найближче до пок. Миколи стояв його товариш зі шкільної лавки і довголітній приятель пок. Евген Левицький, далі Кирило Трильовський, Володимир Охримович, Вячеслав Будзиновський, Олександер Колесса, Юліян Бачинський та ін.

Пропаґований Михайлом Драгомановим так званий „радикальний рух", що був на галицькім ґрунті відгомоном російсько-українського народницького соціялізму, був аж до виступу вищезгаданої ґрупи молоді більше суспільно-культурницьким, ніж політичним рухом. Ані Франко, ані тим більше Михайло Павлик, з якими Драгоманов навязав тісні та безпосередні політичні взаємини, не мали у своїй вдачі тої політичної жилки, ані у своїм світогляді того політичного змислу, які необхідно потрібні, щоби в певний ідейний напрямок влити живу бурхливу кров політичного змагання, розмах політичної боротьби.

Все те дала радикальному рухові щойно горі згадана ґрупа поступової української молоді. Цей гурток української університетської молоді, захоплений ідеями соціялізму вносить у культурницький рух Драгоманівщини живу кров політичної боротьби. Молоді люди з широко розвиненим політичним інстинктом запліднюють радикальну теорію чисто політичними ідеями. Микола Ганкевич, Евген Левицький, а слідом за ними й інші молоді радикали друкують на сторінках „Народу" політичні статті, які глибоко ріжняться від усієї дотеперішньої української політичної публіцистики тим, що актуальні політичні питання освітлюють зі становища сусп. економіки, що до галицьких відносин прикладають скальпель Марксизму. Мусимо тут пригадати, що тодішна Галичина це був один великий шляхоцький фільварок. Польська шляхта, себто власники великої посілости в Галичині в цей спосіб помирилися з Австрією та її Габсбурською династією, що в заміну за своє льояльне відношення до Габсбурґів дістають від центрального уряду у Відні повноту влади над цілою Галичиною. Польська шляхта організується як верховна кляса і своє верховодство використовує безоглядно для закріплення своїх клясових економічних та соціяльних інтересів.

І настають у Галичині часи найтемнішої шляхоцько-консервативної реакції. Захопивши неподільно всю владу в свої руки, польська шляхта давить та переслідує всякі хоча би й найслабші проблиски опозиції. Такі первісні опозиційні проблиски здавлює вона в самім почині терором — просто вбиває політичний рух серед українського населення. Таксамо розправляється польська шляхта з демократичним рухом серед польського громадянства, хоча він був ще більше безкровний від українського та ідейно замазаний. Визиск праці на панських ланах доходить до нечуваних меж, шляхоцьке право пропінацій затроює села горівчаним вузлем, селянство потапає у кромішній тьмі анальфабетизму та середньовічних забобонів, а рівночасно грошева лихва омотує його ціпким павутинням і невпинними ліцитаціями викидає цілі хвилі зруйнованих хлопів з їх прадівської землі. Ці викинені, обрабовані тягнуть громадою обдертого люмпенпролетаріяту до міст — шукати там шматка хліба. Таким робом по галицьких містах, а в першу чергу у Львові твориться нова кляса українського суспільства: робітничий пролетаріят і росте селянська біднота. Ось такі умовини сусп.-економічного життя українського народу мусіли витворити і відповідний політично-суспільний рух, що був би заразом політичною реакцією на цей процес.

Цим рухом, був соц. рух. Соціялістичний рух прокидається в Галичині не як якийсь чужий посів занесений вітрами від заходу, але як природний та конечний наслідком суспільно-економічних перемін.

(Продовження буде.)

Порядок нарад сесії Союзу Народів.

Генеральний секретаріят Союзу Народів оголосив дневний порядок 64-ої сесії Союзу Народів, що розпочинається 1. вересня. Проводити нарадам буде еспанський мінІстр заграничних справ Леру, який відкриє також пленарний збір Союзу Народів 7. вересня. На першому місці дневного порядку находиться справа австро-німецької митної унії. Рішення Гаського Трибуналу має надійти до Женеви з кінцем серпня і буде негайно предложене Союзові Народів. Дальше йде німецька скарга на Польщу з приводу подій у шлеському воєвідстві, справа маврерівських дітей, скарга пщинського князя на польський уряд і звіт данціґського комісаря Союзу Народів про данціґські справи. Крім того порядок нарад передбачує уконституування міжнародного рільного банку, заложеного в травні ц. р. З окрема Комітет Трьох має зреферувати справу української національної меншости в Польщі.

—o—

Нужда в богатій країні.

Канадійська преса приносить страшні вісти про нужду, в якій опинилося фармерське населення у тих частинах Канади, які навістила страшна посуха й знищила засіви. З тих околиць доносять, що тамошне фармерське населення мусить живитися гофрами, щоби не згинути з голоду.

Також тисячі безробітних у більших індустріяльних центрах у Канаді находяться в страшних відносинах. В Торонті ситуація така грізна, що як уряд не дасть належної допомоги безробітним, то вони готові викликати заворушення. Тисячі безробітних у тому місті сплять під голим небом над рікою, голодні та обдерті, а тим часом стає щораз більше порожніх домів для винайму. Торговельні фірми щораз зменшують число своїх робітників або відправляють мущин, а зате беруть до роботи жінок, які працюють за меншу платню, як мущини. Таке саме діється в інших містах у цілій Канаді.

Та ще гірше справа мається з переходячими безробітними. Із округи Мелвил, Саск., доносять, що громада таких нещасливців ходила там від хати до хати та прохала хліба; мешканці відмовляли їм. Остаточно найдено на полі двох мертвих безробітних. Лікарські оглядини виказали, що в жолудку одного помершого найдено багато трави. Очевидно він їв траву, щоби уморити голод та помер від затроєння. Другий помер із голоду.

Отже гинуть люди з голоду в оцій „медом і молоком" текучій країні: їдять траву саме тоді, як збіжеві елевейтори повні пшениці. Тимчасом канадійський „демократичний" уряд і парлямент радять, радять і дебатують над справою безробіття і годують більшу частину безробітних ще менше поживною стравою як трава, бо... обіцянками.

—o—

Колективізація в Радянщині.

Центральний екзекутивний комітет комуністичної партії в Радянському Союзі оголосив постанову, якою ствердив, що при виконанні колективізаційного пляну не є конечним, щоби обняти ним 100 проц. селянських господарств, середніх і бідних. Вистарчить, щоби в колхозах брало участь не менше між 68 проц. селянських господарств і не менше 75 проц. їх управної площі. Комітет уважає колективізацію скінченою в північному Кавказі, над середущим і долішнім бігом Волги, в українських степах, на правобережній Україні, Криму, Уралі і Молдавії. В інших хліборобських районах, а також у районах, що управляють бавовну і цукрові буряки, колективізація повинна бути так зорганізована, щоби її можна було скінчити в 1932 р. Комітет заповідає, що боротьба за участь селян у колхозах буде вестися аж до осягнення конечного рівня. В інших округах, особливо в консумційній полосі, праця над колективізацією має скінчитися в роках 1932 і 33.

—o—

Тайна Маєрлінґу вияснена.

Віденський денник „Морґен" приніс сензаційну статтю на тему трагедії, що сталася 1889 р. на замку в Маєрлінґу. Написала цю статтю довголітня приятелька цісаря Франца Йосифа, відома драматична акторка Катерина Шрат, що була добре поінформована про тайну в Маєрлінґу, але мовчала 41 років. Вона стверджує, що архикнязь Рудольф застрілив відомої ночі свою любку Марію Вечеру та відобрав собі життя. Всякі інші версії, наче би архикнязя убив месник чести Марії Вечери чи там архикнязь Сальватор (пізніший Іван Орт) підчас пияцької забави, є фальшиві.

Шрат описує, як вона прийшла вранці до цісарської палати і застала цісареву Елисавету в слезах. Цісарева благала її, щоби сказала Францові Йосифові про смерть Рудольфа. В цьому менті ввійшов до кімнати цісар і спитав, про що розмовляють. Цісарева шепнула зломаним голосом: „Рудольф хорий". Тоді лице цісаря змінилося і він крикнув: „Певне щось таїте переді мною! Рудольф не живе!".

Дальше Шрат описує, що спершу подано до публичного відома, що смерть була наслідком нещасливої пригоди на ловах. Всі європейські двори дістали повідомлення також такого змісту. „Без огляду на все, що писано в цій справі — кінчить свою статтю п. Шрат, — слід ствердити, що Рудольф застрілив нещасну баронівну Вечеру, звернувши дуло револьвера в її висок, а потому скінчив самогубством. Всі інші версії є неправдою".

Отже заяву п. Шрат можна вважати останнім словом у справі трагедії в Маєрлінґу.

—o—

Пятилітка має воєнну ціль.

На засіданні японського кабінету шеф бюра міністерства війни, ґенерал Кейзо сказав, що плян пятилітки в Радянщині має на меті перш усього виекві́пувати армію. Цей факт мусить змінити японське становище в справі оборони краю і причиниться до перенесення в найближчому часі кількох японських полків до Кореї та Манджурії.

Напруження в Палестині.

В Палестині побоюються нових заворушень між арабським і жидівським населенням. Ситуація загострюється з дня на день. Деякі жидівські кольонії звернулися за допомогою та опікою до влади. Редактори арабських і жидівських газет були запрошені окремо на конференцію з представниками уряду, які доручили їм оминати всяке підбурювання до насильств. Одночасно високий комісар Палестини запевнив жидівську делеґацію, що уряд слідить пильно за ситуацією та зробив усе, що може вдержати лад і спокій.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р З. К.

Прогулька земляків із Берліна.

(Докінчення.)

Але ми пливемо далі, полишаючи на боці Нікольську церкву, якої шпиль тільки зринає з моря зелені. Поволі, начеб бажаючи сказати: полюбуйся тим затишним куточком, проходить пароплав поз Нікольськоє, прибиває ще раз до берега біля романтично-затишного Моорляке, начеб тяжко було йому з такою красою розставатися, тай знов виходить із вузької перешийки на широке річище річки. Ще перед тим пересікає дорогу пором, що саме провозить на сакрівський бік авто... Дика природа й техніка! Такий контраст!

А тут іще побіч, для дальшого контрасту, красується на тлі зеленого ліса над самою водою чудова базиліка у византійському стилі з мармуровим обрамуванням і камяними сходами аж до самої води. Туди звертаються наші очі, але й уся публика дивиться з напруженням в цей бік. І ви мимохіть відриваєте ваш зір від розкішної святині, підносите за іншими очі вгору й — очам своїм не вірите: тут сонце, а там весь західний край небосклону затягнула чорна-пречорна хмара. Ось далеко-далеко ллє дощ! Ударив грім, блиснула блискавка й зникла вмить за зеленою стіною. Ми ідемо назустріч хмарі... Ще трохи й ми опинимося під нею. Минемо дощ, чи ні? Ось-ось, і ми змокнемо як кури. Але звинний пароплав, наче подрочитися хоче, нагло звертає ліворуч та що духу тікає від чорної хмари до радісного сонця. Ми втекли! Дощ нас не змочив, хай мочить інших! Ми не маємо часу до роздуми, бо очі наші захоплені новою красою.

Перед нами величавий глиницький міст, що могутніми луками лучить ванзейський бік із потсдамським островом. Ліворуч принадна, зелена збіч бабельсберського парку, що широким зеленим валом обхоплює бабельсберську палату Гогенцолернів, а далі чарівне грибницьке озеро, над яким ген далеко розложилася оселя Бабельсберґ. А перед нами, за мостом, в далечіні, поблискуючи банею астрономічної обсерваторії та сильветкою церковних веж, виринає наче з води Потсдам, оселедція колишніх господарів Прусії та цілої Німеччини. Пливемо знов поволіше попри густий ліс маштів рибальських човнів, попри гарно вдержані, заквітчані пишними квітниками городи й посуваємося до середини міста.

Хвилина спочинку для нової виміни прогульковців — і знову випливаємо попри старий Торнів на ширшу воду, на темплінське озеро. Широко розкинулось воно, начеб бажаючи дати більше місця для відпочинку змученому берлінцеві. З одного боку зеленим хребтом вистрілюють потсдамські „гори": „телеграфічна" гора з Астрофізикальною Обсерваторією та „броварська" з Бельведером і військовою академією, а з другого — красуються дерева цісарських парків, зокремаж чарівний „Звіринець" („Вільдпарк"), що особливо осінню притягає ржавобарвною грою листатих лісів. Нераз блукала туди нога українського „туриста"-еміґранта, розбиваючи глибокі покоси опалого листа, наче у себе дома в рідних дубових і букових лісах!

Минаємо надбережну оживлену спортову площу (де її коло Берліна немає!), перепливаємо попри давнішу пристань для літаків, де сьогодні поставлено розкішне купелеве заведення та романтичний, весь у квітах, ресторанчик, і завертаємо на середину озера й прибиваємо знов до стрімкого лівого берега, до Темпліна, заслоненого від Сходу синіми, сосновими лісами. Але тут, на жаль, теж не затримуємося довго, бо пароплав поспішає, щоб своєчасно прибути до Ферху, мети нашої подорожі. Ще тільки Капут ділить нас від великого швільовського озера. Жаль, хотілось і тут спинитися й посидіти кілька хвилин над прекрасними дрімучими берегами. Але мусимо це відложити на інший раз, на весну, коли всі збіча капутських горбків і ґельтівських садів і степів укриються квітом. Неодному з наших „туристів" пригадуються колишні веселі прогульки при світлі місяця, що нераз кінчалися в Капуті при звуках „обстваїських" пісень.

Перепливаємо капутську перешийку, пропускаючи над собою залізничий поїзд і бачимо вже перед собою величаве швільовське озеро.

Вода бурлить, піниться довкола пароплаву, наче сердиться на непрошеного гостя, що безоглядно розганяє хмари малесеньких рибок. Підіймається вітер, загортаємося щільніше плащами й кріпимося чвиїстуючим „шутлями". Праворуч з далекого берега через стіну дерев соромливо визирає одинокий будинок. Та частина „Пасічницького Інституту", берлінської високої школи. Хотілосяб пристати, меду попоїсти тим більше, що асистентом Інституту знайомий українець, але нічого не вдієш, пароплав спішиться, начеб знов хотів утекти перед надходячою тучею. До тогож хмари знову збираються...

Хвилі воркочуть скорше, скорше. Плинемо на боці славний із овочів і овочевих вин Вердер, завертаємо в бік і в далечіні бачимо вже мету нашої дороги, чарівний, зеленю окутаний Ферх. Знов зривається вітер, плєлав раптово, як з відра, густий дощ. Усі біжать до кают. Але він також раптово пройшов і знов усі на свіжому, дощем змитому повітрі. Сонце засяло й веселка заграла.

Жалко, ми вже у мети. Перед нами Ферх. Дзвінок, і ми прибиваємо до берега та висідаємо до кріслатими деревами вкритої пристані. З нами висідає ще кілька заввятих пасажирів, щоб так, як ми, приглянутися не пораз перший, цьому чарівному заливові, що легким луком вдирається у пахучу, перерізану поточком долинку між двома невеличкими гребенистими горбками, вкритими синявими терасами лісів. Напуваємо очі цією небесною красою й пробуємо, наче в наших зелених Карпатах, дивного відгомону, що кілька разів заломлюється й приносить нам ці чужині наші рідні звуки.

Шкода, що замало часу, щоб ще розглянутися по околиці. Вечір поволі сплинає на успокоєні хвилі озера, що в далечіні зливаються уже з дрімучими, лісистими берегами, й наш пароплав нетерпеливиться вже й хоче вертатися до Потсдаму. Наборзі забігаємо до поетично положеного ресторану, загріваємося горячою кавою, яку, на нашу велику радість, приносить нам німець-кельнер із України, перекидаємося спішно вражіннями й біжимо знов на пароплав.

Чудовий вечір. Пароплав, лякаючися нарушити вечірню тишу, тихо плив час-від-часу зітхне. Сидимо тихо побіч себе й кожний гадками відбігає до своїх. Ми вже знов коло Потсдаму, що чарівними вогнями вабить до себе „безгрішну" Україну. Та ми не даємося й простуємо на двірець, щоб уже залізницею повернути до „реального". еміґраційного життя в Берліні.

—o—

Буча в мадярському парляменті.

На засіданні мадярського парляменту 6. п. м. прийшло знову до великої бучі. Соціялістичний посол Паер заатакував гостро уряд і домагався негайної допомогової акції для безробітних, інакше в найближчому часі вибухне революція. Підчас його промови настав у салі крик. Кричали не тільки посли, але й міністри. Коли трохи втихомирилося, предсідник поставив внесення на негайне закриття сесії, яке принято голосами урядової більшости. „Тепер маємо в краю 245 безробітних більше" — кричали соціялістичні посли, виходячи зі салі.

—o—

Готові все звалити і знищити.

На інавгурації новозбудованого водопроводу італійський диктатор виголосив промову, в якій зазначив, що фашизм це воля хотіння. Фашисти це ті італійці, що все відміняють слово „хотіти" в теперішньому часі. В 1915 р. ми освідомили собі, що хочемо взяти участь у війні, в 1917 р. ми хотіли витревати, в 1918 р. хотіли побіди, в 1925 р. хотіли розбити Авентин (парлямент). Якщо навіть часом стріла, кинена з луку нашої волі, не попаде точно в ціль, це не має значіння. Найважніша річ хотіти, хотіти глибоко і витревало. Вкладаємо в нашу творчу працю всю нашу волю, міцну та непохитну. З такою самою волею, міцною та непохитною, ми готові кожної хвилини звалити і знищити все, що може станути нам поперек дороги фашистівської революції.

—o—

НОВИНКИ

— **Метаморфози польської преси.** Знаємо їх віддавна і світ уже привик до них. Знаємо, як якийсь польський орган служить довгі літа одній партії чи політичній групі, аж нараз зміняє фарбу, перемальовує ідеольогічну вивіску і зачинає служити кому іншому, часто навіть свому дотеперішньому противникові. Все залежить від мамони, яка спливає на видавництво за цю службу. Захоче хтось давати більші субвенції такому органові, вже його і має. Перестане хтось їх давати або заткається з якихсь причин джерело матеріяльної підтримки, часопис, оскільки зовсім не ліквідується, переходить на службу новим панам. Зачувати, що перед такою метаморфозою стоїть варшавський „Курєр Поранни", відомий санаційний орган, до недавна навіть особистий орган Пілсудського. Сталося так, що жолуб, біля якого стояв досі „Курєр Поранни", опустів, мамона поплила іншим руслом, і от ревний досі санаційний орган має перейти до опозиції. Має стати органом людової партії, з якою саме ведуться переговори щодо висоти субвенції. Від Пілсудського до Вітоса або до іншого хлібодавця, щож то кому шкодить. На бік ідеї, грунт — мамона.

— **50 міліонів під застав збіжа.** На днях Банк Польський відкрив кредити для хліборобства під застав збіжа у висоті 50 міліонів зол. Ці кредити роздано між самі польські фінансові інституції, так, що українське населення не буде з них користати.

— **Пожежа.** В Делієві, пов. Станиславів, у загороді Семена Лазарчука вибухнув вогонь, який перекинувшись на сусідні будинки, знищив чотири господарства. Один чоловік підчас гашення вогню тяжко попікся.

— **Здавна дався відчувати у Львові** брак organізованої достави палива (вугілля і дерева) для українського населення, яке свої потреби на цей предмет першої потреби заспокоювало у приватних, переважно чужих, торговців. Ці торговці не все совісно обслуговували клієнтелю, та нераз за добрі гроші доставляли лихий товар, а понадто, як відомо з практики і часописних звісток, доставляли значно меншу кількість товару як ту, за яку клієнт платив. Щоби тому зарадити повстала думка зорґанізувати доставу палива кооперативним способом. Заходами одиниць з кругів Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Народньої Торговлі, Центро-Союзу, Дністра, Земельного Банку, Сільського Господаря та Рідної Школи основано **Опалову Кооперативу „ЖАР"** у Львові (вул. Валова 23/I., тел. 6—36), де в Надзірній Раді й Управі засідають визначні представники згаданих установ, — а це дає запоруку, що новоснована кооператива вповні відповість свому завданню, та совісною обслугою і добірним товаром вдоволить цілковито клієнтелю.

— **Залізнича катастрофа.** 7. серпня на залізничому шляху Білосток-Лапи зупинився особовий поїзд із Варшави, бо зіпсувалася льокомотива. Коли обслуга направляла льокомотиву надіхав поспішний поїзд із Варшави до Вильна. Машиніст поспішного поїзду не міг уже зупинити поїзду й наїхав на ваґони особового поїзду. Один ваґон розбитий зовсім, другий ушкоджений. Льокомотива поспішного поїзду вискочила зі шин і скотилася з насипу. Почтовий ваґон поспішного ваґону знищений також. Зпід румовища вагону особового поїзду добули 5 убитих людей. Трицять людей було тяжко ранених.

— **Вбивство в театрі.** У Варшаві в театрику „Новий Ананас" перед самою виставою Зах. Дорожинський застрілив танцюристку Корчинську. Сам убивник пострілив і себе. Причина: любов.

— **Напад на банк.** До відділу меклембурського банку в Гагенов впало двох бандитів, які револьверами стероризували директора і зрабували з каси готівку 2000 марок. Вибігши з банку, вскочили до самоходу, який на них чекав, і утікли.

— **Гора перемінилася у вулькан.** З Мексику наспіла вість, що гора Ляното, в провінції Вера Круз нагло почала вибухати. Наслідком вибуху згинуло 10 осіб.

— **Величезну черепаху** добули з моря рибаки коло Фюме. Черепаха довга на півтора метра, важить 110 кг. і має коло 80 років. Коли її перевозили до провізоричного басену, черепаха відгризла одному робітникові палець.

— **Жниво смерти.** Британське військове летунство мало в останніх 7 місяцях 27 катастроф, в яких згинуло 49 летунів. Є це рекордова цифра жнива смерти серед британського летунства.

— **Тигр на кораблі.** На німецькому пасажирському пароплаві „Лян" розігралася в ночі на 3. серпня ц. р. в часі переїзду крізь Середземне Море страшна сцена. В залізній клітці везли тигра, наданого в Сінгапоре. Нараз тигр виломився з клітки і почав бігати по чердаку, викликаючи переполох серед подорожних. Роздався крик матроза, що робив нічну варту. Тигр кинувся на нього і роздер на кусні. Побачивши це інші матрози зі зброєю в руках розпочали лови на дику звірюку. Підчас погоні тигр кинувся з ревом на одного старшину і роздер йому рамя. Вкінці корабельній залозі вдалося загнати тигра до клітки.

— **Особисті вісти.** Д-р Роман Стахура, син д-ра Данила Стахури з Самбора, бувший січовий стрілець, зложив у Кошицях адвокатський іспит і почав адвокатську практику в Ужгороді.

ОСТАННІ ВІСТИ

АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ У РОГАТИНЩИНІ.

Анґлійський посол Ріс Дейвіс у четвер виїхав автом до Рогатина. Опісля відвідав Черче. Розмовляв (по анґлійськи) із українськими селянами-реемігрантами з Америки.

Вечором приїхав до Львова пос. пастор Джеймс Бері й оба відїхали опісля до бобрецького повіту.

ПОЛІЦІЙНІ СОБАКИ.

Польські джерела твердять, буцімто при арештуванні бувш. посла Зубрицького та ред. „Українського Голосу" Зибликевича сконфіскували меморіял, який, мовляв, вказує, що напад біля Бірчі мав бути початком цілого ряду актів терору на перемиському терені. (Годиться зазначити, що вчорашні часописи назвали проф. Зубрицького „сельробівським" послом. Пос. Зубрицький ніколи до Сельробу не належав, вийшов з радикальної листи та був госпітантом Українського Клюбу УНДО).

До помочі в слідстві в справі нападу біля Бірчі спровадили три поліційні собаки зі Львова, Ряшева та Дрогобича. Далі зазначують польські джерела, що подана деякими часописами вістка, буцімто один із учасників нападу біля Бірчі втік до Чехословаччини, є неправдива.

СПРАВА ЗБРОЄНЬ СРСР І ПОЛЬЩІ.

Більшовицька пресова аґенція Тасс повідомляє, що комісар для закордонних справ Літвінов запросив до себе польського посла Патека та предложив безпосередню виміну даних у справі зброєнь обох держав.

БРІНІНҐ І КУРЦІЮС У РИМІ.

7. серпня приїхали до Риму канц. Брінінґ і мін. Курціюс із німецьким амбасадором. На двірці витав їх Мусоліні, Ґранді, персонал німецької амбасади і представники влади. Також великі юрби витали німецьких гостей. Ворожі оклики кількох ґітлерівців під адресою канцлера і повторюваний клич правих опозиціоністів „Німеччино пробудися!" пройшли без відгомону. Італійська поліція усунула тих, що кричали, без їх спротиву.

Брінінґ і Курціюс заявили, що хочуть особисто відвідати короля. Король, який є тепер у Санта Вальдієрі, оцінив гідно їх чемність та що він дуже далеко, а міністри мусять якнайскорше вертатися в Німеччину, де їх ждуть важні справи, просив їх, щоби закинули далеку подорож і прислав їм щирі побажання.

Мусоліні в присутності мін. Ґрандія прийняв канц. Брінінґа і мін. Курціюса на півторагодинній розмові.

МУСОЛІНІ БУДЕ В ВАТИКАНІ?

Женевські часописи приносять чутку з Риму, нібито спір між Ватиканом і італійським урядом буде небаром зліквідований. Мусоліні ще мабуть у серпні відвідає Ватикан і стрінеться з папою. Передвступні формальности до того вже полагоджені.

„НАВТІЛЮС" Ц. Р. НЕ ДІБЄТЬСЯ ДО БІГУНА

Підводне човно Вількінса „Навтілюс" приде 10. серпня до Тромзе. Проф. Беркнес із Геофізичного інституту в Берґен сказав, що човно дібється до підбігунових околиць підчас найкорисніших ледових умовин. Човно побуде 2—3 тижні в полярній сгрефі, одначе до Шпіцберґену мусить вернутися найпізніше в половині вересня. Цього року човно не могтиме добитися до бігуна й мусітиме задоволитися дослідженням підбігунових околиць.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·03·50—9·01·50, канадійський долар 8·91·50—0·00·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 0·00·00—0·00·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·34 3/4—0·35·00, швайцарський франк 1·73·20—1·73·50, фунт штерлінґів 43·20·00—43·30·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·70·00—37·00·00, 20 франків 34·80·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00, 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·35·50—0·36·00, 5 австрійських корон 1·90·00—2·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·50·00—1·60·00, копійки за рубель 0·75·00—0·80·00.

—o—

СПОРТ.

КОЛОМИЯ 26. VII.

„Сокіл" — „Бескид" (Надвірна) 2:0 (2:0).

Гра велася весь час під сильною перевагою „Сокола", особливо в другій половині, що технічно значно перевишував противника. Ворота стріляли Лянґер і Микуляк. Суддя п. Муль.

НАДВІРНА 2. VIII.

У. С. Т. „Бескид" – Ж. К. С. „Маккабі" (Станиславів) 3:0 (2:0).

Перші прилюдні змагання „Бескиду" на власнім не докінченім ще майдані. Ворота добули Туєшин І, Свідрук і Полатайко.

——o——

Дописи.

РЯШІВЩИНА. (Шевченківське свято в Роґізнім). Дня 2. серпня ц. р. відбулося заходом місцевої читальні „Просвіти" свято-концерт для звеличання памяти Тараса Шевченка в 70-ті роковини його смерти. Свято розпочалося відспіванням „Заповіту", який присутні вислухали стоячи. Опісля відчитав син місцевого начальника громади студент Сеймівський дуже старанно опрацьований реферат про Шевченка. Не менше добре випала деклямація „Кавказу", виголошена теж сином місцевого селянина студентом Щепанським. Правдиву бурю оплесків викликала деклямація „Розритої могили", виголошена ученицею місцевої школи Мельниківною, донечкою дуже діяльного молочаря-кооператора. Повний успіх концертової частини вечора — це заслуга дириґента, сина місцевого пароха, інжиніра-гірника п. Івана Телепа та членів мішаного і мужеського, хору складеного виключно з місцевих і дооколичних дівчат та хлопців-селяни, як також академічної молоді обох полів. Хорові продукції „Вулиця — Гуляли" та сопранове сольо абітурієнтки семинарії п-ни Катрусі Гаранджівної при акомпаніяменті мандолінового квартету захопили всіх без виїмку. На особливу згадку заслугують точки, виконані мандоліновою орхестрою, яка є новістю по селах. Свято закінчилося хоральним відспіванням „Боже великий". По концерті відбулась товариська забава. У святі взяло участь багато народу, явилась також численно доокольчна інтеліґенція як духовна так і світська.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —.— зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., копа яєць 3·80—4·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Повалена ведія" (Корінна Ґріфіт) і додатки.

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕИ: Пат і Паташон. „Синя птиця".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Я лише тебе кохав" і додатки.

ОАЗА: „Тріюмф кохання.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Ґрета Ґарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „У львиній клітці" та додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Лія де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У долині тривоги" (Г. Ґібсон) та „Білий орел" (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Субота, 8. серпня 1931.

Липськ (259,3) 19·30 Музика на бандоніоні. **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Орхестр. концерт. **Братислява** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслявь** (325) 18·40 Цитрова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30 „Сіркуф", комічна опера Планкета. **Штутгарт** (360,1) Хоральний виступ Comedian Harmonists. **Гамбург** (372,2) Літній баль у вик. хору та орхестри. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Богема", опера Пучінія. **Берлін** (419) 16·30 Концерт дутої орхестри. 18·30 Камеральна музика. **Стокгольм** (435,4) 21·50—24·00 Давна і нова танкова музика. **Рим** (441,2) „Фавст", опера Гуноа. **Лянгенберг** (472,4) 24·00—1·00 Мистці джезу. **Прага** (486,2) 19·35 Балалайкова орхестра. 21·00 Популярний концерт зі Стрілецького Острова. **Відень** (516,4) 20·00 Клясична музика на скрипку і ґітару. 22·30 Танкова музика джезової капелі. **Будапешт** (550,5) 17·20 Концерт мужеського квартету. 19·45 Передвоєнні мадярські марші. 22·45—24·00 Циганська музика з готелю Ґедерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 18·00 Трансмісія. 20·00 Концерт. **Москва** (148,1) 20·30 Відчит.

Неділя, 9. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 11·05 Концерт мішаного хору. 19·00 „Циганський барон", оперета Штравса. **Липськ** (259,3) 9·00 Богослуження. **Гамбург** (372,2) 7·00 Портовий концерт з корабля „Берлін". **Букарешт** (394,2) 11·45 Релігійний хор „Гусляр". **Берлін** (419) 18·30 Камеральна музика. 20·00 Бель канто і кольоратура. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 19·25 Джез на двох фортепянах. **Відень** (516,4) 11·10 Симф. концерт. 17·30 Пісні Шумана. **Будапешт** (550,5) 16·00 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 19·00 Відчит. **Москва** (1481) 19·20 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 8. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 15·10 Музика з ґрамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Відчит про Кашубів. 15·45 „Серед книжок", оцінка останніх видавництв. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Гідрографічний комунікат. 16·55 „З Вількінсом до північного бігуна", вигол. проф. Бурдецький. 17·35 „Про фальшування творів мистецтва", вигол. проф. Вижнявальський. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·20 „Еманципація мусулманської жінки", вигол. д-р Махальський. 19·40 Ріжнородні відомости. 19·55, 20·10 Спортовий комунікат. 20·15 Концерт із Швайцарської Долини у вик варш. фільгарм. орх. 22·00 „На горизонті". 22·15—22·30 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт у виконанні Л. Робовської. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Неділя, 9. серпня 1931.

Львів (380,7) 9·00 Транс. з Тарнова Зїзд леґіоністів (богослуження, академія). 11·58 Астрон. час з Варшави. 12·10, 17·10 Музика з грам плит. 13·0 Метеор. комунікат 13·15 Концерт дутої орхестри вязничних робіт. з Варшави. 13·40 Як провести вакації в місті? відч. З. Домбровської. 14·00 Народні пісні, відспіває М. Совільський (тенор). 14·10 „Їдовиті колючки", вигол. проф. Рушковський. 14·25 Людові танці у вик. на гармонії. 14·35 Почтова скринька. 14·50 Народні пісні (Совільський). 15·00 Враження з Чехословаччини, вигол. інж Хмелецький. 15·20 Людові танці (на гармонії). 15·30 Відчит про довецтво. 15·50 Пісні Невядомського (Совільський). 16·00 Що чувати? вигол. дир. Менджецкі. 16·20 Музика. 16·40 Програма для старших дітей. 17·35 Комунікат. 17·40 Концерт (сопран і форт.). 19·55 Комунікати. 20·00 Відомости приємні і пожиточні. 20·15 Концерт зі Швайцарської Долини (варш. фільг.). 22·00 Звіт зі зїзду леґіоністів. 22·25 Комунікат спортовий. 22·30 Серенади у вик. В. Качмара (бас). 23—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Просимо бувших елевів Муз. Інститута ім. Лисенка в Станиславові повідомити підписаного чи схотіли би взяти участь у ювилейнім концерті, з нагоди 10-ліття іствування Інституту, який відбудеться у другій половині вересня ц. р. **О. Залеський, Станиславів, вул. Зосина воля ч. 92.** 151 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

4.000 ДОЛЯРІВ на першу гіпотеку камениці у Львові пошукує господар і власник складу машин. — Фірма Роман Новацкі, Львів, Городецька 63. 144 3—3

ГЕНА прошу негайно подати адресу, справа пильна, листи з дому повертають. — Міко. 147 3—3

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає соняшні покої з першорядним утриманням. Ціни знижені. 115 4—5

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 13—?

ОКАЗІЯ. Нова камениця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 ам. дол 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість з чемности: Львів, вул. Валова ч. 5. Склеп п. Павловського. 101 7—10

ПРИЙМУ панночку на фризієрську практику. — Кутковський, Бляхарська ч. 11. 163 1—2

ПРИЙМУ кілька учениць на станцію. Соняшні кімнати. — Вишницька. Дверніцького ч. 9. 160

ПОШУКУЄМО старшої особи (вік 45 до 50 літ) найрадше вдови по священику, яка заопікувалась би цілковито віковою, фізично недужою жінкою в Косові. Платня по умові. Зголошення з порученнями знаних осіб приймає д-р Роман Лавровський, заступник нотаря в Коломиї. 159 1—2

КОЖНИЙ МОЖЕ КІЛЬКАСОТ золотих заробити місячно продаючи в місці свого постійного побуту, чи то в місті чи на селі наші обруси та гумові фартухи ефектовного виконання й дуже доброї якости. Новість! Продаж можна уважати або як постійне заняття або як побічне. Домагайтеся проспектів. Фірма Краін і Фессер, Катовиці, вул. Кохановського 4. 158

ДЕШЕВО продам „Singera" плоску машину до шкіри, стемпель-машину до фірмовання шкіряних виробів, 3 кружалки (одна 600 літрів нова). Оглядати між 3—5 — Крашевського ч. 11. Сторож покаже. 165

ДІМ мурований в Кривчицях, зараз за Личаківським парком, в межах Великого Львова з городом, у гарнім положенні на продаж. Також на продаж 345 сяжнів парцелі недалеко центру міста. — Відомість Сайфрід, Львів, Пекарська ч. 37. 166 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС.

Товариство „Дешева Кухня" в Перемишлі розписує конкурс на приняття учеників до бурси товариства на рік шкільний 1931/32 за місячною оплатою 55 зол.

Подання вносити до 20/8 ц. р.: Т-во „Дешева Кухня" в Перемишлі, вул. Стрихарська ч. 58. 132 2—2

Подяка.

В нещасті, яке з волі Божої нас навістило, забираючи нам Дорогу Дружину, Маму та Бабуню бл. п. **Анну Кебуз** почуваємося до обовязку зложити щиру подяку всім учасникам сумного похорону. Перш за все дякуємо Впр. о. Войтовичеві, пароховї з Негрибки за прощальні слова при виносі тлінних останків, Впр. оо. Демиличикові, Маселкові та Хробакові за ласкаву участь у похоронному обряді. Не менше дякуємо хорові „Бояна" з Перемишля, що своїм гарним співом причинився до звеличання цьогож сумного обряду. Вкінці щиро дякуємо всім тим, що в преважких для нас хвилинах покріпили нас словами щирого співчуття та помогли перенести хвилину розстання.

Муж, діти та внучка.

Пикуличі, дня 1. серпня 1931 р.

Д-р медности трифікант, — з причини браку знайомства пошукує цією дорогою товаришки життя, інтеліґентної, лагідної вдачі з відповідним віном. Лікарка, фармацевтка ев. вдова по лікареві не виключені. — Зголошення евент. з відбитком слати до Адміністрації „Діла" для „Спільними силами". За дискрецію ручиться словом чести. 149 2—2

РУТИНОВАНИЙ адвокатський кандидат з 3-літньою судовою і провінціональною адвокат. практикою в шлязькі по-ви посади пошукує місця у адвоката від 1. жовтня або 1. листопада. Платня по умові. — Зголошення слати до Адмін. „Діла" під „Працьовитий". 150 2-2

Присилайте передплату!